

[Krag.]

konservative og moderate Kredse, hvor man saa, at Enmandskredssystemet foranledigede at en Række Partier bøjede sig sammen i et Samarbejde og dannede en Folkefront, som førte en Politik, som man fra konservativ og moderat Side, fra de Partiers Side, som hidtil havde haft Styret i Frankrig, var utilfreds med. Jeg forstaaer meget godt denne Utilfredshed; jeg er ogsaa af den Opfattelse, at den finansielle, den økonomiske, den sociale Politik, som gennem Folkefronten førtes, ikke tjente det franske Folks Vel, men det er jo en helt anden Sag. Det, som jeg har peget paa, er dette, at Enmandskredsene tvinger Partierne ind i et Samarbejde i Frankrig, medens Forholdstalsvalgmaaden der ligesom her virkede i overordentlig Grad splittende, og det kommer det ærede Medlem Hr. Hasle til at lade staa.

Nu siger den højtærede Minister, at det er paa Rigsdagen, at Samarbejdet skal etableres. Ja, det kan jo være muligt. Striden maa staa ikke blot herinde, men ogsaa ude blandt Vælgerne, men er der noget, der tjener til at skabe Forvirring og Lede blandt Vælgerne for Politikerens Gerning og det parlamentariske Arbejde, saa er det, at Kampen derude blandt Vælgerne føres under Former, som stadig skærper Modsætningerne, for derefter at resultere i Sammenrend efter Valget herinde. Den højtærede Minister kan dog formodentlig ikke have glemt den mindre heldige Omtale, som Det radikale Venstre kom ud for i 1929 ved at gaa i Ministerium med Socialdemokraterne, efter at man paa Vælgermøde efter Vælgermøde havde bedyret, at om noget saadant kunde der aldeles ikke være Tale, og jeg spørger, om den højtærede Minister virkelig tror, at der, hvis Radikale og Socialdemokrater ved Valget i 1926 havde bevaret Flertallet, paa Baggrund af den Kampagne, man dengang førte mod hinanden, kunde være etableret et Samarbejde paa samme Maade, som Tilfældet blev i 1929. Jeg tvivler stærkt derpaa. Og det samme maa vel kunne antages, hvis Konservative og Venstre havde samlet Flertal ved Valget i 1929. Efter de Begivenheder, der gik forud, og den Kampagne, som man førte de to Partier imellem, tror jeg ikke, der vilde have været synderlig Udsigt til at etablere et intimt Samarbejde umiddelbart efter Valget.

Nej, for Samarbejdet maa der aabnes Plads ved Udformningen af Agitationen blandt Vælgerne fra de Partiers Side, som agter at gaa i Samarbejde, og derfor er en Valgmaade, som stimulerer hertil, langt at foretrække for en Valgmaade, der kun tjener

til at spytte, tjener til at skærpe Modsætningerne, tjener til at dele, tjener til, at nye Partier stadig udskiller sig og samler sig om Kærner, som ligger ude i Periferien af de Interesser, som i Virkeligheden præger Samfundet som Helhed og er af Betydning for det almene Vels Udvikling og Fremme.

Den højtærede Minister siger, at det er slet ikke Valgmaaden, slet ikke Forholdene ude omkring, som er bestemmende, men at den politiske Stabilitet i væsentlig Grad er afhængig af politisk og parlamentarisk Modenhed. Det skal jeg for saa vidt ikke bestride. Jeg antager, at Baggrunden for denne Udtalelse var, at den højtærede Minister vilde pege paa den Modenhed, som var til Stede hos de to Partier, som har samvirket nu i 10 Aar. (*Indenrigsministeren* [Bertel Dahlgaard]: Og fortsætter!). Ja, jeg kunde nok tænke det, men jeg vil gøre den højtærede Minister opmærksom paa, at det er ikke blot den politiske og parlamentariske Modenhed, der er bestemmende, men Stabiliteten kan ogsaa afhænge af den lille Forbundsfælles Villighed til at bøje sig ind under den stores Diktat. Det kan mere være Tjenersindet end Modenheden, der i saa Henseende er bestemmende, det maa den højtærede Minister ikke glemme.

Der er spurgt her — det har ogsaa Ministeren spurgt om —, om jeg ønsker et Flertal i Rigsdagen baseret paa et Mindretal i Befolkningen. Nej, et saadant Ønske nærer jeg aldeles ikke, og det behøver heller ikke at følge med Enmandskredsordningen, hvilket 75 Aars politisk Udvikling fra 1849 og frem til 1915 her i Landet under Enmandskredsordningen tydeligt har vist. Men for øvrigt er det heller ikke udelukket ved Anvendelse af Forholdstalsvalgmaaden, at et Flertal kan opstaa paa Basis af Vælgermindretal, fordi det afhænger ikke blot af Forholdet mellem Kredsmandater og Tillægsmandater, men, som den højtærede Minister har peget paa, ogsaa af de forskellige Partiers Størrelse og det dermed følgende Stemmespil, som Forholdstalsvalgmaaden altid vil foranledige, og ogsaa af, hvilken Fordelelsmaade man vælger ved Valgets Opførelse.

Den højtærede Minister mente, at jeg ikke havde nogen Grund til at kritisere Kredsfordelingen mellem Omraaderne. Maa jeg sige til den højtærede Minister, at Grundloven — og det er jo ikke det Grundlovsforslag, som nu ligger her paa Rigsdagen til Overvejelse, men det er den gældende Grundlov — udtrykkeligt siger, at Kredsfordelingen skal foretages efter Indbygger-